
Przewodnik audytora po rezerwach na świadczenia pracownicze

– Przepisy polskie –

Uwaga: Na stronie rezerwy24.pl/pa19 można znaleźć również przewodnik po MSR 19 dla audytorów, którzy badają sprawozdania finansowe przygotowane w oparciu o Międzynarodowe Standardy Rachunkowości.

Cel opracowania

Niniejszy dokument ma na celu ułatwić audyt sprawozdań za rok 2014 z zakresu rezerw na świadczenia pracownicze przygotowanych w oparciu o polskie przepisy (nie Międzynarodowe Standardy Rachunkowości). Został on przygotowany przez firmę *Halley.pl aktuariusze Sp. z o.o.* w odpowiedzi na prośbę audytorów badających sprawozdania finansowe.

Dokument ma charakter porządkujący przepisy zawarte w Ustawie o rachunkowości i Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 6 (KSR 6).

Stan prawny po zmianach w roku 2014

Nowelizacja KSR 6 z 21 marca 2014 wprowadziła bardzo istotne zmiany w zakresie ujmowania rezerw na świadczenia pracownicze.

Zgodnie z Ustawą o Rachunkowości [KSR 6](#) jest głównym dokumentem regulującym ujmowanie rezerw na wszystkie świadczenia pracownicze. W niektórych miejscach odwołuje się on do standardów międzynarodowych, a w niektórych explicite stwierdza, że jest z nimi sprzeczny. Niniejszy *Przewodnik audytora* zbiera i porządkuje wszystkie te informacje i przedstawia ich syntezę odpowiednią dla polskiej sprawozdawczości.

Zgodnie z uchwałą 3/2014 Komitetu Standardów Rachunkowości **nowelizacja dotyczy już sprawozdań za rok 2014.**

Obowiązkowe elementy ujawniane w związku z rezerwami na świadczenia pracownicze

Zgodnie ze znowelizowanym KSR 6 **Jednostka obowiązkowo ujawnia:**

A. Informację o terminach płatności wynikających ze świadczeń

Standard nie precyzuje, jak dokładnie miałyby wyglądać ta informacja. Większość biur aktuarialnych prezentuje zwykle przewidywane wpłaty świadczeń, które mają nastąpić w kolejnych kilku latach (zwykle pięciu). Przepływy są prezentowane osobno dla każdego świadczenia.

[To ujawnienie jest obowiązkowe na podstawie punktu 5.2 pp. a) KSR 6]

B. Informację o wszelkich istotnych niepewnościach związanych z kwotą oraz terminem płatności świadczeń

W celu zrealizowania tego wymogu w raporcie aktuarialnym należy zamieścić informację o planowanych zmianach regulacji świadczeń oraz podsumowanie opisowe – przy każdym wycenianym świadczeniu – co do wpływu poszczególnych elementów modelu aktuarialnego (w szczególności związanych z modelem rotacji) na kwotę rezerw.

[To ujawnienie jest obowiązkowe na podstawie punktu 5.2 pp. b) KSR 6]

C. Informację dodatkową o zmianie stanu rezerw

KSR 6 w przykładzie 8 na końcu sekcji III a prezentuje jak powinna wyglądać wzorcowa tabela zawierająca tę informację. Powinna ona mieć następującą postać:

	Świadczenie 1	Świadczenie 2
stan na początek okresu			
zwiększenia			
wykorzystania			
rozwiązanie			
stan na koniec okresu			

[To ujawnienie jest obowiązkowe na podstawie punktu 5.1 KSR 6]

D. Uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia

KSR 6 odnosi się do poszczególnych elementów tego ujawnienia w wielu miejscach w sposób dość chaotyczny:

- Zgodnie z KSR 6 zmiana rezerw musi zostać rozbita na kilka pozycji, które są różnie księgowane. W szczególności **zyski i straty aktuarialne** (nazywane w KSR 6 zyskami i stratami wynikającymi z przeszacowania aktuarialnego) **muszą zostać zaksięgowane w pozycji pozostałych przychodów lub kosztów operacyjnych** rachunku zysków i strat. Warto zwrócić uwagę, że jest to podejście odmienne od stosowanego w sprawozdawczości międzynarodowej! [na podstawie punktu 4.7 KSR 6]
- Natomiast odsetki netto od zobowiązania netto muszą być ujmowane jako koszt finansowy w rachunku zysków i strat. [na podstawie punktu 4.10 KSR 6]

Wnikliwa analiza KSR 6 pozwala wywnioskować, że uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia powinno być prezentowane co najmniej zgodnie z poniższą szczegółowością:

Lp.	Pozycja	Świadczenie 1	Świadczenie 2
1	zobowiązanie na początek okresu			
2	wypłacone świadczenia			
3	odsetki netto od zobowiązania netto			
4	koszty bieżącego zatrudnienia			
5	zyski lub straty aktuarialne			
6	koszty przeszłego zatrudnienia			
7	ewentualne skutki połączenia jednostek gospodarczych lub zbycia oraz transfery istotnej liczby pracowników			
8	zobowiązanie na koniec okresu			
9	w tym: część krótkoterminowa			

10	w tym: część długoterminowa			
----	-----------------------------	--	--	--

E. Główne założenia

Jednostka powinna ujawnić w szczególności:

- informacja o sposobie kalibracji modelu mobilności, który to model zwykle jest kluczowym czynnikiem wyceny potrafiącym zmienić rezerwy kilkukrotnie. Model mobilności powinien odzwierciedlać różną skłonność do odejścia pracowników w zależności od wieku i płci. Przyjmowanie takiego samego prawdopodobieństwa odejścia z firmy dla 20-letniego mężczyzny, jak i 58-letniej kobiety jest błędem bardzo wypaczającym wielkość rezerw.
- stopę procentową używaną do dyskontowania,
- zakładane wzrosty podstaw **wszystkich** świadczeń,
- sposób budowania rezerwy w czasie (tzw. prawa nabycia – przykładowo, czy rezerwa jest budowana od zatrudnienia pracownika w firmie, czy w jakiś inny sposób).

[To ujawnienie jest obowiązkowe na podstawie punktu 5.2 pp. c) KSR 6]

Metodologia szacowania rezerw

KSR 6 jest w pełni zgodny z MSR 19 w zakresie założeń i sposobu wyliczeń *[Zgodnie z punktem 1.6 KSR 6]*. Różnica polega na zakresie wymogów sprawozdawczych. W szczególności jedyną możliwą do stosowania metodą jest tzw. metoda *Projected Unit Credit*, a jej założenia (w szczególności dotyczące praw nabycia, czy stóp procentowych) powinny być czynione zgodnie przepisami narzuconymi przez MSR 19. W konsekwencji nie ma np. możliwości wyliczenia rezerw na nagrody jubileuszowe tylko na kilka najbliższych lat czy tylko na najbliższą płatność.